

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/37

KARAR NO : 1987/41

ÖZET : Sıkıyönetimin kaldırılması durumunda, duruşmanın tatili kararı verilmiş suçlara ilişkin davalara 140 sayılı kanunun 23/3.maddesine göre, bölgede kurulu sıkıyönetim askeri mahkemesinde ve aynı kanunun 13/b.maddesindeki "bağlantılı olma" koşulunun gerçekleşmemesi halinde de, sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılmıyacağı hk.

Tck 146/1, 6136, 13/1

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : İbrahim Sahillioğlu

O L A Y : Adana Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 3-4-1981 gün, 1980/790-1981/454 sayılı iddianamesiyle; sanık İbrahim Sahillioğlu da dahil olmak üzere 15 sanığın THKP-C/Acilçiler isimli yasa dışı örgütün Hataydaki elemanları oldukları ve çeşitli eylemler yaptıkları, ezcümle sanıklardan İbrahim Sahillioğlu'nun MHP binasına 1979 yılında patlayıcı madde attığı ve siyasal-görüş ayrılığı nedeniyle öğretmen İsmail Pekdemir'i öldürdüğü ve ticaret borsasına bomba attığı ileri sürülerek TCK'nun 146/1. ve 6136 sayılı kanunun 13/2.maddeleriyle tecziyesi istemiyle diğer sanıkların da keza tecziyeleri istemiyle haklarında kamu davası açılmıştır.

Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi, 20-4-1983 gününde, esas 1981/256-karar 1983/174 sayı ile; sanıklardan kimisinin beraatine kimisinin mahkûmiyetine ve ezcümle sanık İbrahim Sahillioğlu'nun TCK'nun 146/3., ve 173/3., maddelerle mahkûmiyetine karar vermiştir.

Bu kararın kimi sanıklar ile sıkıyönetim askeri savcısı ve müdahil tarafca temyiz edilmesi üzerine, Askeri Yargıtay 4.Dairesi 6-3-1984 gününde, 1984/4-111 sayı ile; kimi sanıklar hakkındaki mahkûmiyet ve kimi sanıklar hakkındaki beraat hükümlerinin onanmasına ve sanık İbrahim Sahillioğlu hakkındaki hükmün ise müdahilin temyizi üzerine sanığın eyleminin TCK'nun 146/1.maddeye uygun düşeceği gözetilmeden TCK'nun 146/3., maddesi uyarınca verilen mahkûmiyet hükmünün bozulmasına karar vermiştir.

.../...

Sanık İbrahim Sahillioğlu hakkındaki hükmün bozulması üzerine, dosya Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1984/102 esas sayısını kaydedilmiş ve bilahare adı geçen mahkemece, 28-11-1984 gününde, 1984/102 esas sayısı ile; aramalara rağmen bulunamayan bu sanık hakkındaki duruşmanın tatiline, karar verilmiştir.

Adanada sıkıyönetimin 19-11-1985 günü kalkması üzerine dosya Adana Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 4-2-1986 gün, 1985/189-Mah.Bek-1 sayılı yazısıyla Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'na gönderilmiş ve Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi 6-10-1986 gününde, 1986/83-413 sayı ile; sanığa atılı suçların, kendi mahkemesinde görülen davalarla bağlantılı bulunmadığı ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin içtihatları gözönünde tutularak davanın Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

Hatay Ağır Ceza Mahkemesi, 23-2-1987 gününde, 1987/52-30 sayı ile; sanık İbrahim Sahillioğlu hakkında Adana Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nce verilen mahkumiyet hükmünün askeri Yargıtayca bozulduğu ve bu bozmaya uyulup uyulmaması yönünden herhangi bir karar verilmeden dosyanın görevsizlikle mahkemesine gönderilmesinin doğru olamayacağı, gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi ile Hatay Ağır Ceza Mahkemesi'nin sanık İbrahim Sahillioğlu hakkındaki kesinleşen görevsizlik kararları arasında, 2247 sayılı kanunun 14.maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmuş ve dosya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 17-3-1987 gün, 1103 sayılı yazısıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Mebrure Gözdemir, A.Mazhar Akman, Türkan Güven, Ergun Argon, Yavuz T.Özgen ve M.Vahap Özaslan'ın katılmaları ile yaptığı 30-3-1987 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Maviođlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ertan Urunga'nın Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Olay yerinde açıklandığı üzere, sanık İbrahim Sahillioğlu hakkında, Adana Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nca açılan kamu davasında, aramalara rağmen bu sanığın yakalanamaması nedeniyle Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince 28-11-1984 gününde, 1984/102 esas sayı ile; duruşmanın tatiline karar verilmiş ve sanık yakalanamadan davanın görüldüğü Adana'da sıkıyönetim uygulaması 19-11-1985

gününden başlayarak kaldırılmıştır. Bu nedenle dosya sıkıyönetimin devam ettiği t
ge olan Diyarbakır'a gönderilmiş ve Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkeme
6-10-1986 gününde, 1986/83-413 sayı ile; davanın adli yargı yerinde görülmesi ge
rektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiş ve dosyanın gönderildiği, suçun iş
lendiği yer yetkili adli mercii olan Hatay Ağır Ceza Mahkemesi'nde 23-2-1987 gü
nünde, 1987/52-30 sayı ile; görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece; Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi ile Hatay
Ağır Ceza Mahkemesi'nin, sanık İbrahim Sahillioğlu hakkındaki kesinleşen görevsiz
lik kararları arasında, olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmuştur.

Suçun işlendiği ve davanın görüldüğü bölge olan Adana'da sıkıyöneti
min kaldırılması nedeniyle, görevli yargı yerinin tespiti yönünden, öncelikle 1402
sayılı kanunun sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askeri mahkeme
lerinin görev ve yetkisini düzenleyen 23. maddesinin gözönünde tutulması gerekir.
Anılan 23. maddeye göre, sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askeri ma
hkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin
görev ve yetkisinin devam edeceği, ancak henüz kamu davası açılmamış dosyalar ile
duruşmanın tatiline karar verilen davaların durumlarına, mahiyetlerine ve kanun
hükümlerine göre ilgili mercilere gönderileceği öngörülmüş bulunmaktadır.

Sıkıyönetim askeri mahkemesine açılan kamu davasında, sanığın yakala
namaması nedeniyle duruşmanın tatili kararı verilmesi, bu durumun devamı süresinde
o davaya görülmekte olan bir dava olmaktan çıkarmaktadır. Ayrıca, sıkıyönetim uygu
lamasının bir bölgede kaldırılması, sıkıyönetim kanununun 23. maddesi uyarınca bu
gibi davaların durumlarına, niteliklerine göre görevli ve yetkili yargı merciine
gönderilmesi gereğini de beraberinde getirmektedir. Sıkıyönetim askeri mahkemesine
açılmış olup, duruşmanın tatili kararı verilmiş davalar bakımından, bu mahkemelerin
göreve devam etmesinin, kanun koyucunun amacına ters düştüğü konusunda kuşkuya yer
yoktur. Çünkü, sıkıyönetimin yurtda aşamalı olarak kaldırılması, olağanüstü durumun
da ortadan kalktığını göstermekte, olağan düzenin gereklerinin geri gelmesi halin
de ise, yalnızca derdest davaları sonuçlandırmak üzere göreve devam eden sıkıyöne
tim askeri mahkemelerinin kuruluşunu "duruşmanın tatili" kararı verilen davalar
nedeniyle devam ettirmekte ne toplumsal ne de hukuksal bir yarar olmadığı açıkça
görülmemektedir.

Esasen; 23. maddesinin son fıkrasındaki hüküm, kanun koyucunun amacının
da bu doğrultuda göstermektedir.

Bu durumda,davanın 1402 sayılı kanunun 23.maddesi uyarınca Adana Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde görülmesi mümkün değildir.

Ayrıca,Adanada sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden sonra,sıkıyönetimin devam ettiği Diyarbakır Bölgesindeki Sıkıyönetim Mahkemesi'nin görev ve yetkisi yönünden,sanığa atılı suç,sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak değerlendirileceğinden,inceleme konusu davaya konu olan suça,sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılabilmesi için,öncelikle sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlarla ilgili olarak "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkisini" düzenleyen sıkıyönetim kanununun 13.maddesinin (b) fıkrasında öngörülen ve Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 24-7-1981 günlü, 17411 sayılı resmi gazetede yayınlanan 4-5-1981 günlü,1981/1-1 sayılı ilke kararında kabul edilen anlamda,sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçun,sıkıyönetim askeri mahkemelerince elkonulan herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatlı olarak işlenmiş bir suç olması,başka bir anlatımla,sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılan ve sıkıyönetim ilânına neden olan veya sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin olan bir suç arasında,örgütsel ve organik bağlantı kurulması gerekir.Bağlantının varlığı somut olarak saptanmadan,yalnızca suçun türü esas alınmak suretiyle görevli mahkemenin belirlenmesi gerekeceği biçimindeki aksi bir düşünce,gerek 13.maddenin (b) fıkrasında yer alan "bağlantının varlığı"koşulu ve gerek 23.maddenin 3.fıkrasında öngörülen "kamu davası açılmamış dosyalar ile durumanın tatiline karar verilmiş davalar,durumlarına,mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mercilere gönderilir" şeklindeki kuralla bağdaştırmal mümkün değildir.

İnceleme konusu Uyuşmazlığa konu ve adı geçen sanığa atılı olan suçun yukarıda açıklandığı gibi,sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak kabulü gerekeceği ve ayrıca ilke kararında kabul edildiği anlamda,sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemesinin el koyduğu herhangi bir suç ile genel ve ortak amaç içersinde bağlantılı olarak işlenmiş olduğunu gösteren,dava dosyasında bir delil ve bulgu bulunmadığına ve bu duruma göre de,1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13/b.maddesindeki "bağlantılı bulunma" koşulu gerçekleşmediğine göre,bu davaya Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde de bakılamıyacaktır.

Bu durumda,uyuşmazlığın çözümü Adli Yargı yerinin görev alanına girdiğinden,Hatay Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

S O N U Ç : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde ç
zülmesi gerektiğine, bu nedenle Hatay Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23-2-1987 günlü,
1987/52-30 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 30-3-1987 gününde kesin
olarak oybirliğiyle karar verildi.

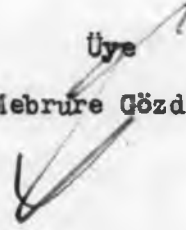
Başkan

Servet Tüzün

Üye

Mebrure Gözdemir

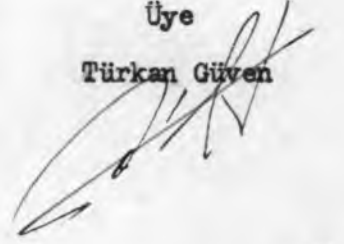
Üye

A. Mazhar Akman

Üye

Türkan Güven

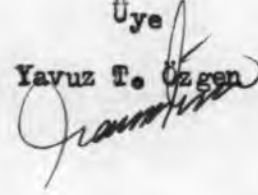
Üye

Ergun Argon

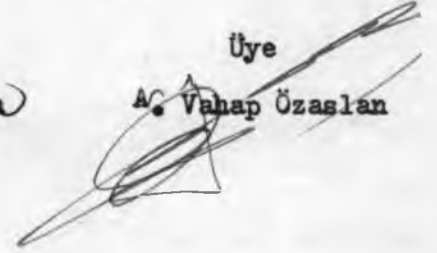
Üye

Yavuz T. Özgen

Üye

A. Vahap Özasan

İmza
G/T.